

Nr 16.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt extra ordinarie vaktkonstapeln Carl Fredrik Anderssons och vaktkonstapeln Per Gerhard Nilssons efterlämnade änkor; given Stockholms slott den 13 januari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Johan C. W. Thyren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Thyren anför:

I särskilda den 6 och den 20 oktober 1927 ingivna ansökningar hava vaktkonstapelsänkorna Emma Kristina Andersson, född Andersson, och Sofia Nilsson, född Granqvist, hemställt om årliga understöd av allmänna medel.

Emma Kristina Andersson, som är änka efter extra ordinarie vaktkonstapeln vid centralfängelset i Norrköping Carl Fredrik Andersson, anhåller att av statsmedel undfå dels ett tillfälligt understöd för år 1927 och dels stadigvarande understöd för framtiden efter enahanda grunder, som gälla för pensionsberättigade änkor efter befattningshavare inom fångvården.

Änkan Andersson har tidigare vid fyra olika tillfällen, första gången i början av år 1925, hos Kungl. Maj:t anhållit om årligt understöd. Över samtliga dessa ansökningar hava fångvårdsstyrelsen och statskontoret avgivit infordrade utlåtanden. De två första ansökningarna blevo av Kungl. Maj:t

Understöd till vaktkonstapeln C. F. Anderssons änka Emma Kristina Andersson.

avslagna, under det att de två senare på det sätt biföllos, att Kungl. Maj:t genom beslut den 23 december 1926 och den 3 juni 1927 tillerkände änkan Andersson tillfälliga understöd från andra huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter, vardera gången med ett belopp av 250 kronor. Beträffande det senast beviljade understödsbeloppet föreskrev Kungl. Maj:t, att detsamma finge utbetalas först efter ingången av budgetåret 1927/28.

Av företedda handlingar inhämtas, att mannen Andersson, som var född den 30 oktober 1863, antogs i fångvårdens tjänst den 12 april 1889 samt förordnades den 8 mars 1892 att vara vaktkonstapel vid dåvarande centralfängelset, sedermera tvångsarbetsanstalten i Norrköping med avlöning lika med ordinarie vaktkonstapel från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Han kvarstod i tjänsten till sin död den 29 december 1911. Då Andersson icke innehade ordinarie anställning och följaktligen ej kunde bli delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, erhöll hans änka icke någon pension från nämnda kassa. Enligt den efter Andersson upprättade bouppteckningen förefanns i boet en brist av omkring 1,300 kronor. Änkan Andersson är född den 29 december 1860. I äktenskapet hava makarna Andersson två söner och en dotter. Den ena av sönerna är kontorist och den andra agent, men båda sakna enligt uppgift möjlighet att försörja modern. Äldste sonen, som förut givit modern understöd, förklarar att, sedan han under år 1926 ingått äktenskap, det icke är honom möjligt att ens i ringa mån bidra till moderns uppehälle. Enligt vad fattigvårdsdirektören i Norrköping meddelat, är änkan Andersson medellös. Hon åtnjuter ej understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Enligt läkarintyg är hon på grund av kronisk ledgångsreumatism och åderförkalkning med hjärtmuskelinflammation nu och för framtiden oförmögen till allt arbete. Hon har dessutom under år 1927 drabbats av ögonsjukdom, förorsakad av hjärnblödning.

Fångvårdsstyrelsen, som den 18 oktober 1927 avgivit utlåtande över änkan Anderssons nu förevarande ansökning, har, under hänvisning till att hon redan erhållit tillfälligt understöd för innevarande budgetår, förklarat sig, oaktat otvivelaktigt synnerligen ömmande omständigheter föreläge, icke kunna tillstyrka ytterligare understöd för samma budgetår. Vidkommande änkan Anderssons hemställan om understöd för framtiden har styrelsen allenast erinrat, att styrelsen i utlåtanden över hennes första ansökning tillstyrkt sådant understöd, men att nämnda ansökning icke vunnit Kungl. Maj:ts bifall.

Statskontoret har i utlåtande den 1 november 1927 anfört följande:

När änkan Anderssons första ansökning om beredande av någon pension åt henne enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 juni 1925 lämnats utan bifall, torde detta hava berott därpå, att anledning då förelegat att förvänta, att hon skulle kunna erhålla underhåll av den äldste sonen. Emellertid vore det numera tämligen uppenbart, att hon icke hade att påräkna något väsentligt bidrag till livsuppehållet från sina närmaste anhöriga. Vid sådant förhållande och med hänsyn till hennes framskridna ålder, hennes till-

tagande sjuklighet och hennes nödställda belägenhet ville det synas statskontoret, som om någon årlig pension billigtvis borde beredas henne för hennes återstående livstid; och torde pensionsbeloppet, liksom i andra dylika fall, böra bestämmas till 384 kronor. Statskontoret, som icke kunde tillstyrka något ytterligare understöd åt sökanden för år 1927, hemställde alltså, att änkan Andersson måtte från och med ingången av år 1928 under återstående livstiden beviljas pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 384 kronor årligen.

Vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Per Gerhard Nilssons änka, Sofia Nilsson, har i sin ovannämnda ansökning hemställt att varda tillerkänd periodiskt understöd under sin återstående livstid.

Av handlingarna i ärendet framgår, att mannen Nilsson var född den 24 september 1858 och anställdes den 10 januari 1878 i fångvårdens tjänst. Han konstituerades den 8 november 1878 till ordinarie vaktkonstapel samt avgick den 1 oktober 1923 ur tjänsten med pension. Nilsson, som ej var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, avled barnlös den 8 juni 1927. Änkan Nilsson är född den 17 mars 1854. Enligt företett läkarbetyg lider hon av åderförkalkning, till följd varav hennes arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt. Behållningen i boet, vilken på grund av testamente helt och hållet tillfallit änkan, uppgick enligt bouppteckningen efter mannen Nilsson till 2,511 kronor 15 öre, därav 2,331 kronor 15 öre i kapitaltillgångar. Hon erhåller ej understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Enligt vad änkan Nilsson i sin ansökning uppgiver, har hon av nämnda kapitaltillgångar för sitt uppehälle redan förbrukat ett belopp av omkring 500 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har i den 24 november 1927 avgivet utlåtande anfört följande:

Sökandens ömmande omständigheter, särskilt hennes ålder, nedsatta arbetsförmåga och avsaknad av underhållspliktiga anhöriga, syntes påkalla understöd från statens sida. I liknande fall hade riksdagen vid upprepade tillfällen beviljat änkor efter bevakningsmän vid fångvården ekonomisk hjälp på deras ålderdom. Särskilt ville styrelsen i detta hänseende erinra om, att 1926 års riksdag enligt skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 april 1926 (nr 149) efter proposition av Kungl. Maj:t eller motioner av enskilda riksdagsmän beviljat årligt understöd å allmänna indragningsstaten åt änkan efter en slöjdlärare vid fångvården samt åt fem vaktkonstapelsänkor under deras återstående livstid. Understödens belopp hade för samtliga nämnda änkor av riksdagen bestämts till 384 kronor för år, oavsett dyrtidstillägg. Med stöd av vad styrelsen sålunda anfört hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t ville dels genom proposition till 1928 års riksdag åt sökanden utverka understöd å allmänna indragningsstaten att från och med den 1 juli 1928 utgå under hennes återstående livstid, så länge hon behölle sitt nuvarande änkestånd, med ett årligt belopp av 384 kronor, oberäknat dyrtidstillägg, dels ock i avbidan härå för innevarande budgetår tilldela henne ett tillfälligt understöd till belopp, som Kungl. Maj:t funne skäligt.

Statskontoret har i utlåtande den 7 december 1927 tillstyrkt, att åtgärd vidtoges till utverkande av pension åt änkan Nilsson, samt förklarat sig

*Understöd till
vaktkonsta-
peln P. G.
Nilssons änka
Sofia Nilsson*

icke hava annat att erinra beträffande fängvårdsstyrelsens förslag än att pensionen, liksom eljest i dylika fall, syntes böra beviljas att utgå från och med månaden näst efter mannens frånfälle eller alltså från och med den 1 juli 1927. Om saken ordnades på sådant sätt, syntes icke något tillfälligt understöd, på sätt fängvårdsstyrelsen ifrågasatt, bliva erforderligt.

*Departements-
chefen.*

Såsom fängvårdsstyrelsen erinrat, har riksdagen vid upprepade tillfällen berett årliga understöd i ömmande fall åt änkor efter bevakningsmän vid fängvården, vilka icke varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Även i de nu föreliggande fallen synas mig omständigheterna vara sådana, att dylika understöd böra utverkas. Av utredningen framgår, att ifrågavarande två änkor på grund av hög ålder och sjukdom äro urståndsatta att genom eget arbete förvärva sitt uppehälle. Änkan Andersson har icke några tillgångar och kan numera ej heller av sina barn vänta nämnvärd ekonomisk hjälp. Änkan Nilsson, som saknar närmare anhöriga, äger visserligen ett litet kapital, men avkastningen därav kan uppenbarligen icke förslå till hennes uppehälle.

Vad understödsbeloppen angår torde desamma, på sätt myndigheterna hemställt, böra för vardera änkan bestämmas till 384 kronor eller samma belopp, som riksdagen under de senare åren brukat bevilja i liknande fall. I fråga om tidpunkten för understödsrättens inträde ansluter jag mig till statskontorets förslag, enligt vilket dylik rätt bör tillerkännas änkan Andersson, som åtnjutit tillfälligt understöd under år 1927 och till vilken ytterligare anslag för samma år ej synes böra utgå, från och med den 1 januari 1928 och änkan Nilsson från och med den 1 juli 1927.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra ordinarie vaktkonstapeln Carl Fredrik Anderssons änka Emma Kristina Andersson, född Andersson, samt vaktkonstapeln Per Gerhard Nilssons änka Sofia Nilsson, född Granqvist, må, så länge de förbliva änkor, å allmänna indragningsstaten uppbära, änkan Andersson från och med den 1 januari 1928 ett årligt understöd av 384 kronor och änkan Nilsson från och med den 1 juli 1927 ett årligt understöd av likaledes 384 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täckes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.